

A hasnyálmirigy-gyulladás a hazaengedés után is öl - fedezték fel magyar kutatóorvosok

A Gastroenterology folyóirat szeptemberi számának címlapján egy magyar kutatás eredményei szerepelnek. Hegyi Péter, az MTA doktora, egyetemi tanár, a Semmelweis Egyetem Transzlációs Medicina Központjának és Pankreász Betegségek Intézetének igazgatója, korábbi Lendület-kutatócsoport-vezető és munkatársai a „gyógyultan” hazaengedett, hasnyálmirigy-gyulladásból felépült betegek későbbi mortalitását elemezték, és aggasztó eredményre jutottak. Kiderült, hogy a felgyógyulás után többen halnak meg közülük különféle komplikációk következtében, mint a kórházi akut szakaszban. Ez a felismerés minden bizonnyal megváltoztatja majd a pankreatitiszes betegek kezelését. A kutatásvezetővel beszélgettünk az eredmények jelentőségéről és a betegellátásra gyakorolt hatásáról.

A hasnyálmirigy-gyulladás (pankreatitisz) sok esetben még ma is halálos betegség, de régen még több beteg hunyt el a következtében. A múlt század végén voltak olyan térségek, amelyekben minden tizedik beteg meghalt, de a mortalitást mára 3 százalékra tudta csökkenteni az orvostudomány. Azonban még ez is nagyon sok áldozatot jelent, hiszen csak Magyarországon évente ötezer ember betegszik meg, közülük az első évben több százan meghalnak. A további mérsékléshez azonban már a prevencióra kell helyezni a hangsúlyt, hiszen a hasnyálmirigy-gyulladás megelőzésével a betegség következtében kialakuló, sokszor ugyancsak halálos komplikációkat is meg lehet előzni. Miközben a betegség kezelésében és megelőzésében tehát az utóbbi évtizedekben sok sikert értek el a kutatóorvosok, Hegyi Péter szerint a túlélők további sorsával kevesen foglalkoztak eddig.

„Nagyon sok kutatás zajlik annak érdekében, hogy ezt a 3 százalék körüli halálozást néhány tizedszázalékkal csökkenteni tudjuk, de vajon tudunk-e bármit is arról, hogy mi történik a betegek másik 97 százalékával, akik túlélnek az akut szakaszt? – teszi fel a kérdést a Pankreász Betegségek Intézetének igazgatója. – Más betegségcsoportok adataiból lehetett sejteni, hogy milyen kockázatoknak vannak kitéve. A szívinfarktusnál vagy a stroke-nál már régóta beszélnek 90 napos halálózásról, és a saját betegpopulációnkon is láttuk, hogy sok páciens a hasnyálmirigy-gyulladás után cukorbetegséggel vagy rákkal tért vissza.”

Vagyis a kutatók érzékelték annak előjeleit, hogy a pankreatitiszes gyógyult betegek egészsége mégsem áll helyre, miután hazaengedték őket a kórházból. 2011-ben kezdték a hasnyálmirigy-gyulladásos átesett betegek adatait gyűjteni, bár ekkor a fő cél még a kezelés hatékonyságának növelése volt. És az elmúlt években ezeknek az adatoknak az alapján a kutatócsoport számos olyan felfedezést tett, amelynek köszönhetően szerte a világon eredményesebbé vált a betegség prevenciója és terápiája. Az elmúlt tíz évben több mint 2500 beteget válogattak be a heveny hasnyálmirigy-gyulladás regiszterébe, így rendkívül részletes adatok állnak rendelkezésre róluk. Ezzel lehetőség nyílt arra, hogy a gyógyult betegek sorsát is követhessék.

Amikor a hazabocsátott betegek kórtörténetét és mortalitását először grafikonon ábrázolták, az ábra sokkolta a kutatókat: **nyilvánvaló volt, hogy a kórházból távozott betegek közül többen haltak meg az azt követő első évben, mint az akut hasnyálmirigy-gyulladás következtében a kórházban.**

Az utóbbi két évben több mint hatvan kutató dolgozott az adatok gyűjtésén és értékelésén. Hegyi Péter szerint mára nyilvánvalóvá vált, hogy e kezdeti eredmények csupán a jéghegy csúcsát jelentik, és még rengeteg, hasonlóan megdöbbentő részlet rejlik mögöttük, amelyek hasonló jelentőséggel bírhatnak a betegellátásra, és új kutatási területet nyitnak meg a pankreatitisz vizsgálatában.

„A hasnyálmirigy-gyulladás rendkívül összetett betegség, hiszen a sejtelhalás és a gyulladás folyamatai keverednek benne (nekroinflammatorikus betegség). E két folyamat együttesen határozza meg a betegség kimenetelét – mondja Hegyi Péter. – A szívinfarktushoz és a stroke-hoz hasonlóan a sejtelhalás (illetve a mitokondriális károsodás) játssza a főszerepet a betegség korai szakaszában. Az egyik különbség az, hogy itt a mitokondriumok nem az oxigénhiány következtében állnak le, hanem az alkohol, a zsírsavak, a dohányzás miatt. A másik nagy különbség pedig az, hogy a szív- és érrendszeri betegségekben nem játszik szerepet a gyulladással válasz, a hasnyálmirigy-gyulladásnál azonban szörnyű citokinvihar keletkezik.”

A citokinvihar villámgyorsan szétterjed a szervezetben, és szinte minden szervet károsít.

Legfőképpen a tüdőket és a veséket, de a szívet és a többi szervet is súlyosan rongálja ez az elszabadult immunológiai reakció. A pankreatitiszes betegek akut halálózását főképpen a citokinvihar következtében kialakuló szervi elégtelenségek okozzák, nem pedig a hasnyálmirigy károsodása. A citokinvihar után az immunrendszer legyengül, és érzékennyé válik a fertőzésekre. Sok beteg a bakteriémiába, vagyis a szepszisbe hal bele. A kórházban elhunyt betegek zöme az első három napban veszítette életét a hirtelen kialakult szervi elégtelenségek következtében. Ha az első napokat sikerrel átvészeli a beteg, akkor látszólag csökken a veszély, és hamarosan megkönnyebbülve hazaengedik a kórházból. De ez a siker csak látszólagos.

Azt már korábban is felismerték, hogy helyi nekrozis esetén gyakrabban mennek vissza a betegek a kórházba, mert otthon belázasodnak, bakteriális fertőzés alakul ki náluk, és sokan az antibiotikum-kezelés dacára e fertőzésben is meghalnak.

„Azt azonban előttünk senki nem ismerte fel, hogy a szívelégtelenség kockázata is megnő náluk. Ez a komplikáció azért maradhatott rejtve egészen idáig, mert két külön orvoscsoporthoz látta el a beteget a pankreatitisz és a szívbetegség miatt – érvel Hegyi Péter. – Ugyanez a hatás figyelhető meg a daganatos betegségek esetén: felfedeztük, hogy a hasnyálmirigy-gyulladásra átesett betegeknél kialakuló rák miatti súlyos fogyás, elsoványodás jelentősen felgyorsul. Ma már egyre több adat mutat arra, hogy a kóros lesoványodást nem csak az energiahány, hanem a citokinek által kiváltott gyulladás okozza.”

Az eredményekből tehát egyértelmű, hogy míg a betegség korai szakaszában a nekrozis a domináns, ezért úgy lehet megelőzni, ha nem fogyaszt az illető alkoholt, zsíros ételeket, és nem dohányzik, addig a második fázisban, a hazabocsátás után a gyulladás lesz erőteljesebb, így a komplikációk megelőzése érdekében e gyulladást kell kezelni. Márpedig ennek a megelőzésnek hatalmas jelentősége lenne: a vizsgálat pontos adatai szerint miközben az akut szakaszban 3,1 százalék volt a betegek halálózása, az ezt követő 12 hónapban újabb 5,3 százalékuk hunyt el. Arról egyelőre csak feltételezéseik lehetnek a kutatóknak, hogy e felfedezés hány haláleset megakadályozásához járulhat hozzá, de Hegyi Péter szerint **az már most is egyértelmű, hogy változtatni kell a betegmenedzsmenten.**

„A hazaküldött beteget minél hamarabb vissza kell rendelni kontrollvizsgálatra, mert immár tudjuk, hogy rendkívül veszélyeztetett csoportba tartozik – érvel a kutatásvezető. – A vizsgálatban kimutattuk, hogy azoknál magas a szívhalálozás, akiknek kardiológiai alapteregségük volt; a lokális szövődmények a szepszis kockázatával függtek össze; míg azok fogytak le kórosan, akik daganatos alapteregségben szenvedtek. Akinél lokális fertőzés alakult ki, azt mi az osztályunkon már egy héttel a hazaengedés után visszahívjuk.”

Hegy Péter arra számít, hogy az új eredmények nyomán most rengeteg kutatócsoport fog foglalkozni a témával szerte a világon (ők maguk is továbbvitték időközben a kutatásokat), így a következő években várhatóan sokkal behatóbb ismereteket fogunk szerezni arról, hogy a hasnyálmirigy-gyulladás hogyan és milyen esetekben okoz krónikus vagy halálos komplikációkat, és hogyan lehet ezek ellen védekezni.

[A Gastroenterology folyóiratban megjelent cikk](#)

Sajtókapcsolat:

- Magyar Tudományos Akadémia
- +36 1 411 6100 / 594
- sajt@titkarsag.mta.hu

© MTA

Hegy Péter, az MTA doktora, egyetemi tanár, a Semmelweis Egyetem Transzlációs Medicina Központjának és Pankréász Betegségek Intézetének igazgatója

Eredeti tartalom: Magyar Tudományos Akadémia

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/7320/a-hasnyalmirigy-gyulladás-a-hazaengedes-utan-is-ol-fedeztek-fel-magyar-ku-tatoorvosok/>